

Yttrande över delbetänkandet Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott - Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37), dnr 00341/2022

Beskrivning av ärendet

Helsingborgs stad har beretts möjlighet att lämna synpunkter på delbetänkandet Stärkt arbete att bekämpa bidragsbrott – Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37).

Synpunkter från Helsingborgs stad

Inledning

Helsingborgs stad tillstyrker utredningen och välkomnar att kommuner i större utsträckning blir en aktör i samhällets gemensamma strävan att minska brottsligheten. I Helsingborg bedrivs ett systematiskt säkerhets- och trygghetsarbete vars organisation involverar både politiker och tjänstemän. Tillsammans med Lokalpolisområde Helsingborg har vi en samverkansöverenskommelse för stadens brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete och vi ligger i framkant när det gäller att nyttja myndighetssamverkan som metod för att motverka att den organiserade brottslighetens påverkan i Helsingborg. Sedan flera år nyttjas möjligheten till gemensam tillsyn och kontroll i så väl näringsverksamheter som vid handläggning av ärenden, som en del av ordinarie arbete.

Polisanmälningar vid misstänkta bidragsbrott leder sällan till åtal och Helsingborgs stad instämmer i uppfattningen att en överbelastad Polismyndighet skapar en oförmåga för samhället att utreda bidragsbrott, för så väl mindre som mer allvarliga brott är upplärningen alltför låg. Detta är allvarligt då en reaktion från samhället, en konsekvens vid brottslig gärning, är avgörande för att påverka en människas benägenhet att begå brott.

Skulle utredningens förslag införlivas ställer sig Helsingborgs stad positiv till det, vi ser dock ett antal utmaningar vilka är följande:

- En omfattande handläggning väntas inför att beslut om sanktionsavgift tas, liksom vid överklagande av beslut.
- Det finns en risk att den förväntade preventiva effekten uteblir när beslut överklagas och reaktion på överträdelsen dröjer.
- Sanktionsavgift kan komma att tillämpas i stor omfattning vid misstänkta bidragsbrott inom ekonomiskt bistånd vilket blir resurskrävande.

- Det finns svårigheter för individer med ekonomiskt bistånd att betala sanktionsavgift på grund av låg ekonomisk standard.
- Ekonomiska konsekvenser för kommunen uppstår då handläggningen kräver ökad personalresurs samt införande av stödjande system.

Administrativa sanktionsavgifter

Utifrån ett brottförebyggande perspektiv är möjligheten till sanktionsavgift enligt förslaget ett välkommet komplement till det straffrättsliga spåret vid misstanke om brott. Förslaget ger kommuner, som likt Helsingborg vill minska möjligheten att livnära sig på brott, möjlighet med egen kraft öka insatserna och tillse att det blir en direkt reaktion från samhället vid överträdelse. Helsingborgs stad har två nämnder som direkt berörs av detta förslag, arbetsmarknadsnämnden och vård- och omsorgsnämnden, som får möjlighet att besluta om sanktionsavgift om förslaget antas. Överträdelse ska fortsatt leda till anmälan till brottsutredande myndighet vid bidragsbrott som är grovt eller som avser ett belopp som överstiger ett halvt prisbasbelopp. Handläggning av sanktionsavgift och det ökade resursbehov det medför, beräknas påverka arbetsmarknadsnämnden i större utsträckning då nämndens biståndsärenden i stor utsträckning ligger under denna beloppsgräns.

Helsingborgs stad ställer sig positiv till förslaget men konstaterar utmaningen i att uppdraget som i nuläget är statens ansvar, att utreda det som i nuläget bedöms som bidragsbrott av ringa- och normalgraden, läggs över på kommunerna. Däremot vill Helsingborgs stad yttra vissa utmaningar som utredningen bör ha i åtanke. Arbetet som förslaget innebär är mer brottsutredande och därmed av helt annan karaktär än de uppgifter kommunen vanligtvis ansvarar för, varför det kan komma att påverka arbetsmiljön vid handläggning. Det är svårt att bedöma mängden ärenden och det resursbehov som uppstår om förslaget antas, då förutsättningarna för nedsättning av avgiften framstår som otydliga. Att utredningsansvaret ligger på kommunen har i och för sig en fördel, att kännedom om person och omständigheter som påverkar handläggningen finns hos utredande myndighet.

Beslut om sanktionsavgift ska kunna överklagas till förvaltningsrätten, Helsingborgs stad vill påtala att tiden för prövning hos förvaltningsrätten kan vara lång vid ett överklagande. Det finns därför risk för att beslut om sanktionsavgift inte vinner laga kraft i den tidsutsträckning som hade krävts för att vara en direkt reaktion på överträdelsen och förslaget därmed inte leder till önskat resultat, med mindre än att förvaltningsrätten ökar sin kapacitet och kan pröva dessa ärenden utan dröjsmål.

Helsingborgs stad ser å ena sidan att det troligen finns begränsat utrymme att vid obetald sanktionsavgift kräva betalning från personer med löpande ekonomiskt bistånd om det innebär att de då kan sättas ur stånd att klara sin försörjning. Betänkandets beskrivning av förutsättningarna för nedsättning av avgiften i denna typ av ärenden är inte tillräcklig. Å andra sidan finns det fördelar med att sanktionsavgifterna ska kunna utdömas efter strikt ansvar. För att komma till rätta med de omfattande felaktiga utbetalningarna ur

välördssystemet kan det krävas att även misstag beivras eftersom det är svårt att klargöra den sökandens intentioner då det egna ansvaret för att lämna korrekta uppgifter redan är uttalat vad gäller ansökan om exempelvis ekonomiskt bistånd. Ytterligare en fördel med förslaget är att sanktionsavgift är möjlig att rikta mot såväl enskilda som företag, vilket innebär ett nytt verktyg för kommunen att kunna agera mot oseriösa aktörer inom exempelvis vård- och omsorgssektorn.

Om förslaget antas är det viktigt att angränsande lagstiftning anpassas och justeras, exempelvis för att öka förutsebarheten på sanktionsavgiftens storlek men även för att undvika varierad begreppsanvändning avseende de aktörer som berörs av förslaget.

Kompensation för kommunen

Förslaget innebär ökat resursbehov och väcker frågan om ekonomisk kompensation, de beräknade kostnaderna för uppdraget framstår som mycket låga. Förslaget innebär mer långtgående utredning av ärenden än vad som görs idag. Avväganden kring eventuell sanktionsavgift, eventuell nedsättning av avgiften, kommunikering till invånaren, beslutsfattande och hantering av påföljande överklaganden är tillkomna arbetsuppgifter. Därtill framstår det inte osannolikt att nya IT-system kommer behöva skapas för de nya åtagandena. Helsingborgs stad vill poängtera att finansieringsprincipen måste följas fullt ut, det vill säga kommunen måste få full täckning för alla merkostnader som följer av det nya uppdraget.

Överflyttat ansvar till ekobrottsmyndigheten

Helsingborgs stad har sedan 2007 ett pågående arbete med fokus på felaktiga utbetalningar och har hög ambitionsnivå i frågan. I dagsläget tar det alldeles för lång tid för Polismyndigheten att utreda bidragsbrott så det leder till lagföring i de fall de utreds överhuvudtaget. Polismyndigheten uppfattas som överbelastad så väl nationellt, regionalt och lokalt vilket ger utrymme för de som begår brott att fortsätta sin brottsliga bana. Helsingborgs stad ställer sig positiv till ett överflyttat ansvar för bidragsbrott till Ekobrottsmyndigheten så länge ärendena prioriteras högre än i nuläget.

Om förslaget blir verklighet krävs etablering av lokal samverkan med Ekobrottsmyndigheten för att arbetet ska fungera tillfredsställande. För reell möjlighet att förebygga och hantera lokal kriminalitet krävs att det i brottsbekämpande myndigheters delegeringsuppdrag ges ett ansvar att samverka med kommunerna.

Angränsande fråga – informationsdelning av sekretessuppgifter

Myndighetssamverkan på lokal nivå berör frågan om informationsdelning. Statliga myndigheter (Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tillväxtverket, Arbetsmiljöverket och Tullverket) är alla upptagna i Lag om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot organiserad brottslighet (2016:774). Kommuner måste omfattas av denna lagstiftning för att fullt ut kunna bidra i arbetet mot den organiserade brottsligheten. Det är i kommunerna som

lokalkännedomen, historia och information om personer och bolag finns då kommunen återkommande utför tillsyn och besök på platser där misstanke om brott kan uppkomma. Möjlighet till ökat informationsutbyte ger även ökade möjligheter för Helsingborgs stads verksamheter att få information från andra, detta är extra viktigt där flera myndigheter delar på ansvaret att tillhandahålla och utföra vård, stöd, service, kontroll etc.

Med anledning av ovan anser Helsingborgs stad att det är viktigt att kommande lagstiftning kompletteras med:

- Ett lagstadgat ansvar för statliga myndigheter att delta i det lokala brottsförebyggande arbetet.
- Att kommunen ska tas upp som aktör i Lag om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot organiserad brottslighet (2016:774).

Helsingborg den 12 oktober 2022

Peter Danielsson
Ordförande

Plats och tid

Kommunstyrelsens sessionssal, Rådhuset, klockan 16:00-16:20

Paragrafer

§§ 149, 165-166

Omedelbar justering den 12 oktober 2022 av §§ 165-166

Beslutande

Se närvarolista på sida 2

Övriga närvarande

Se närvarolista på sida 2

Protokollet är digitalt signerat av

Peter Danielsson (M), ordförande

Maria Ward (S), justerare

Isabelle Henningsson, sekreterare

Närvarolista

Beslutande

Ledamöter Peter Danielsson (M), ordförande
 Jan Björklund (S), vice ordförande
 Christian Orsing (M)
 Julia Lelièvre (M)
 Peter Janson (C)
 Lars Thunberg (KD)
 Maria Winberg Nordström (L)
 Anna Ingers (S)
 Ali Shibl (S)
 Maria Ward (S)
 Marcus Friberg (MP)
 Petri Kaldjärv (SD)

Tjänstgörande Alexander Svensson (M)
ersättare

Övriga närvarande

Ersättare Johan Vesterlund (C)
 Christel Håkansson (S)
 Mats Rosdahl (S)
 Margareta Liljedahl Eriksson (S)

Tjänstepersoner Jonna Myrebris, tillförordnad stadsdirektör
 Isabelle Henningsson, stadssekreterare
 Mathias Johansson Perttu, tillförordnad biträdande stadsdirektör, § 150

Övriga Jenny Björklund Hansson (V), insynsplats

Ärendelista

§ 149	
Inledning och val av justerare	4
§ 165 Dnr 00341/2022	
Yttrande över delbetänkandet Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott - Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37)	5
§ 166 Dnr 00307/2022	
Yttrande över betänkandet Vägen till ökad tillgänglighet (SOU 2022:22)	7

§ 149

Inledning och val av justerare

Sammanfattning

Ordföranden hälsar samtliga ledamöter och ersättare välkomna till dagens sammanträde.

Maria Ward (S) väljs till justerare och som ersättare för henne väljs Anna Ingers (S).

Protokollet justeras den 17 oktober 2022.

§ 165

Dnr 00341/2022

Yttrande över delbetänkandet Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott - Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37)

Sammanfattning

Helsingborgs stad har beretts möjlighet att lämna synpunkter på delbetänkande Stärkt arbete att bekämpa bidragsbrott – Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37).

Utredningen har haft i uppdrag att

- kartlägga behov och identifiera förbättringsområden för att möjliggöra effektiv hantering av bidragsbrott.
- analysera och föreslå hur samverkan bör utformas samt hur kunskap och kompetens tillvaratas.
- analysera hur förmågan att förebygga och bekämpa bidragsbrott mot de utbetalande myndigheterna kan stärkas. Och om så bedöms lämpligt lämna förslag som beaktar om ansvar eller befogenheter ska flyttas.
- analysera för- och nackdelar med att lämna förslag om ett administrativt sanktionssystem för vissa bidragsbrott.

Stadsledningsförvaltningen har upprättat förslag till yttrande.

Stadsledningsförvaltningens förslag till kommunstyrelsen är att till Socialdepartementet lämna yttrande i enlighet med upprättat förslag samt att förklara paragrafen omedelbart beslutad.

Ordförandens förslag

Välfärds- och bidragssystem ska användas av de som verkligen behöver dem. Tyvärr finns det de personer som väljer att utnyttja systemet. Det är oacceptabelt. I syfte att förebygga och motverka brott mot välfärdsystemen föreslår delbetänkandet att det, som ett komplement till det straffrättsliga systemet, införs ett system med administrativa sanktionsavgifter som hanteras av beslutande myndigheter och kommuner. Ordföranden ställer sig positiv till detta och tror att det vore bra om kommuner i högre grad kan agera mot välfärdsbrott. Det dock viktigt att det föreslagna systemet utvärderas noga så att det vid användning ger önskad effekt. Det är även viktigt att säkerställa att kommunerna kompenseras enligt finansieringsprincipen för den belastning som det nya systemet kommer att innebära.

Från Helsingborgs stad sida vill vi även påpeka att en avgörande faktor för att lyckas komma åt denna form av kriminalitet ofta är informationsutbyte mellan instanser. Det är därför viktigt att det på nationell nivå sker en lagändring som

gör att kommuner släpps in som aktör i lagen om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot organiserad brottslighet.

Ordförandens förslag till kommunstyrelsen är

att till Socialdepartementet lämna yttrande i enlighet med upprättat förslag;
samt

att förklara paragrafen omedelbart beslutad.

Behandling av förslag

Ordföranden konstaterar att det bara finns ett förslag till beslut och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Kommunstyrelsen beslutar

att till Socialdepartementet lämna yttrande i enlighet med upprättat förslag;
samt

att förklara paragrafen omedelbart beslutad.

Beslutet ska skickas till

Handläggaren
Socialdepartementet
Vård- och omsorgsnämnden
Arbetsmarknadsnämnden

§ 166

Dnr 00307/2022

Yttrande över betänkandet Vägen till ökad tillgänglighet (SOU 2022:22)

Sammanfattning

Helsingborgs stad har fått möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram (SOU 2022:22). Betänkandet har tagits fram av Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården.

I betänkandet redogörs för förslag och bedömningar när det gäller uppdragen att utreda för- och nackdelar med en utökad vårdgaranti och att stödja regionernas och kommunernas arbete med utvecklingen av en nära och tillgänglig vård. Vidare lämnar delegationen också bedömningar om det fortsatta arbetet med barn och ungas psykiska hälsa och intygshantering i hälso- och sjukvården. Flera nya förslag lämnas också för att främja patienternas förutsättningar att vara delaktig i sin vård såsom information om fast vård- och läkarkontakt samt att informationen ska kunna lämnas samlat och digitalt. Avslutningsvis framförs i utredningen även fler satsningar på forskning och kompetensförsörjning för att stödja utveckling mot mer nära och tillgänglig vård.

Stadsledningsförvaltningen har tagit fram förslag till yttrande.

Stadsledningsförvaltningens förslag till kommunstyrelsen är att till Socialdepartementet lämna synpunkter enligt upprättat förslag samt att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Ordförandens förslag

Ordföranden instämmer i förvaltningens bedömning. Betänkandet är välgrundat och berör viktiga frågor inom vården. I betänkandet föreslås bland annat en vårdgaranti som täcker fler delar av vårdkedjan. Bedömningen är att förslagen som framförs i utredningen kommer leda till att man i högre grad ser till de enskilda patienternas behov, vilket även kommer medföra positiva effekter på den kommunala verksamheten och samarbetet mellan huvudmän. Svensk sjukvård behöver i högre grad ha den enskilda patienten i fokus och anpassas efter olika patienters behov. Ordföranden ställer sig därför positiv till betänkandet och dess förslag.

Ordförandens förslag till kommunstyrelsen är

att till Socialdepartementet lämna synpunkter enligt upprättat förslag; samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Behandling av förslag

Ordföranden konstaterar att det bara finns ett förslag till beslut och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Kommunstyrelsen beslutar

att till Socialdepartementet lämna synpunkter enligt upprättat förslag; samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Beslutet ska skickas till

Handläggaren
Socialdepartementet
Vård- och omsorgsnämnden
Socialnämnden

Undertecknat av följande personer

MARIA WARD

E-Legitimation: BankID Mobile
Datum: 2022-10-12 16:44:19
Transaktionsidentitet: 13FE0D125F80556B5F7F31EAA2A3B3F85ADFDBF450

Sven Peter Danielsson

E-Legitimation: BankID Mobile
Datum: 2022-10-12 16:39:33
Transaktionsidentitet: 1E69E7430F4853AD780B1A201C90F829BD69CF980A

ISABELLE HENNINGSSON

E-Legitimation: BankID Mobile
Datum: 2022-10-12 16:56:16
Transaktionsidentitet: C3495E4D73B0E790E7B5E37EE874873AAD79197D2B

Underskriftstjänst: **Visma Underskriftstjänst**